

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА
(СУРА)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою СУРА

Протокол від «25» березня 2021 р.

№ 05

Голова Вченої ради

Ія ЧУДАЄВА

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК РОЗРОБКИ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ,
МОНІТОРИНГУ І ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНІХ
ПРОГРАМ В УНІВЕРСИТЕТІ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання навчально-методичної
ради СУРА від 04 лютого 2021 р.

№ 02-2020/2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення розроблено відповідно до таких нормативно-правових документів:

– Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 725-IX від 18.06.2020;

– Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 2145-VIII від 05.09.2017, ВВР, 2017, № 38-39, ст. 380;

– Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII;

– Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 10.05.2018 р. № 347;

– Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;

– Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» зі змінами, внесеними згідно із Постановою КМУ від 12.06.2019 р. № 509; – Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (14-15.05.2005 р.);

– Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005 р.);

– Листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 р. № 1/9239 «Про примірний зразок освітньо-професійної програми для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів»;

– Листа Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 р. № 1/9377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм»;

– Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600, зі змінами, внесеними згідно наказу від 21.12.2017 р. № 1648;

– Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977.

1.2. Освітня програма використовується під час започаткування та провадження освітньої діяльності з метою підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським), другим (магістерським), третім (освітньонауковим/освітньо-творчим) рівнями вищої освіти.

1.3. Освітня програма також використовується під час розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик; змісту індивідуальних завдань; атестації майбутніх фахівців; інспектування освітньої діяльності за спеціальністю тощо.

1.4. Навчання за освітньою програмою проводиться за денною та/або заочною формами. При різних формах навчання структура, обсяг, зміст і результати освітньої програми за певним рівнем вищої освіти не повинні відрізнятися між собою.

1.5. Освітні програми, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, підлягають акредитації в установленому порядку.

1.6. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні

Акредитація освітньої програми – оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми.

Гарант освітньої програми – це науково-педагогічний або науковий працівник, який/яка працює за основним місцем роботи, несе відповідальність за якість освітньої програми, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною чи спорідненою до освітньої програми спеціальністю, або належний досвід роботи в галузі. Призначення, права та обов'язки гаранта освітньої програми відносяться до автономії закладу вищої освіти. Цей працівник/працівниця може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант освітньої програми може працювати на відповідній кафедрі або в будь-якому іншому підрозділі ЗВО.

Група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти,

післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеними Ліцензійними умовами.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або науковою установою в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження учасників професійного навчання, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту. Кваліфікації за обсягом класифікуються на повні та часткові, за змістом – на освітні та професійні. Кваліфікація вважається повною в разі здобуття особою повного переліку компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом. Кваліфікація вважається частковою в разі здобуття особою частини компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, що визначені відповідним стандартом.

Компетентнісний підхід – підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей. Компетентнісний підхід є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації

знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної області, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Контроль якості – процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості закладу вищої освіти або освітньої програми. Включає певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені та використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам. Ключовим елементом контролю якості є система доказів правильності оцінки якості.

Критерії оцінювання (стосовно оцінювання виконання вимог освітніх програм) – описи того, що і на якому рівні має зробити здобувач вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання.

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою.

Моніторинг освітньої програми – це постійний, цільовий контроль і діагностика стану освітньої програми на базі систематизації існуючих джерел інформації, а також спеціально організованих досліджень і вимірювань з метою зіставлення реального стану з очікуваними результатами при створенні освітньої програми, відстеження освітнього процесу в межах даної освітньої програми за чітко визначеними показниками.

Модернізація освітньої програми – це форма перегляду освітньої програми у вигляді її докорінної зміни, що проводиться з метою коригування орієнтації освітньої програми і зміни її структури для вдосконалення, просування вперед, на розроблення й реалізацію нових цілей, завдань,

пріоритетів, стратегій. В процесі модернізації може відбуватись зміна фахових компетентностей та програмних результатів навчання, внаслідок чого може проводитись зміна компонентів освітньої програми.

Національна рамка кваліфікацій – це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Національна рамка кваліфікацій ґрунтується на європейських і національних стандартах та принципах забезпечення якості освіти, враховує вимоги ринку праці до компетентностей працівників та запроваджується з метою гармонізації норм законодавства у сферах освіти і соціально-трудоких відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці.

Оновлення освітньої програми – це форма перегляду освітньої програми у вигляді оновлення її окремих структурних елементів з відповідними змінами в програмах освітніх компонентів, навчальному плані тощо.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу. Освітній компонент – самодостатня і формально структурована частина освітньо-професійної програми (наприклад, курс, модуль, навчальна дисципліна, семінар, виробнича практика тощо).

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Оцінювання студентів – формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання, що є необхідним для вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності викладання, розвитку студентів.

Програмні компетентності – найбільш важливі компетентності, що визначають специфіку та включаються в Профіль програми. Очікується, що програмні компетентності однакових програм в різних університетах є подібними чи порівнюваними між собою.

Програмні результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання,

виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Проектна група – визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової передвищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеними Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

Профіль програми – документ європейського зразка, створений для представлення в усталеній формі основної інформації про освітню програму. Дозволяє точно позиціонувати освітню програму серед інших, співвіднести з тематикою наукових досліджень, чим полегшити її розуміння всіма основними зацікавленими особами/стейкхолдерами: студентами, роботодавцями, дослідниками, викладачами, агенціями забезпечення якості тощо. Визначає предметну область, до якої належить дана освітня програма, її освітній рівень та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стейкхолдери – зацікавлені сторони, фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Стейкхолдерів класифікують на зовнішніх та внутрішніх: зовнішні стейкхолдери: держава, регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування, роботодавці, абітурієнти та їх батьки, різноманітні громадські об'єднання; внутрішні стейкхолдери: здобувачі вищої освіти та їх батьки, науково-педагогічні працівники, адміністрація.

Студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

2. ВИМОГИ ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Вимоги до освітньої програми визначаються стандартами вищої освіти та професійними стандартами, а також внутрішніми стандартами університету, які відображають місію, візію та цінності СУРА.

2.2. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- б) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Професійні стандарти визначають вимоги до кваліфікаційних та спеціальних знань працівників, їх завдань, обов'язків та спеціалізацій.

Професійні стандарти є основою для присвоєння професійних кваліфікацій.

Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів (за наявності), якщо інше не передбачено законодавством.

Стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти для відповідних освітніх програм формується в термінах програмних результатів навчання.

2.3. Згідно з Законом України «Про вищу освіту» підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими та науковими програмами (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Рівні, ступені освіти та обсяги освітніх програм

Рівень освіти	Освітній ступінь	Освітня програма	Обсяг ОП (кредитів ЄКТС)
Перший	Бакалавр	Освітньо-професійна	180-240
Другий	Магістр	Освітньо-професійна	90-120
		Освітньо-наукова	120
Третій	Доктор філософії (PhD), перший науковий ступінь на основі ступеня магістра	Освітньо-наукова	30-60

Обсяг практичної підготовки в освітньо-професійній програмі має бути не менше 30% від загального обсягу освітньої програми.

Освітньо-наукова програма обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30%.

На другому (магістерському) та третьому (доктор філософії) рівнях вищої освіти можуть створюватися міждисциплінарні та міжвузівські (у тому числі спільно із закордонними закладами вищої освіти) освітні програми, якщо це не суперечить відповідним стандартам вищої освіти.

На третьому рівні вищої освіти можуть створюватись міжгалузеві освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії.

Відповідно до чинного законодавства Університет:

- може встановлювати додаткові вимоги до компетентностей, результатів навчання та форм атестації при розробленні освітніх програм з метою забезпечення задоволення потреби здобувачів;

- має право використовувати інші формулювання спеціальних (фахових) компетентностей і результатів навчання, забезпечуючи при цьому охоплення всіх вимог стандарту вищої освіти у відповідній освітній програмі.

2.4. Кожна освітня програма повинна мати свою назву. Назва освітньої програми може повністю збігатися з назвою спеціальності. Використання однакових чи практично однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями є неприпустимим.

2.5. У межах ліцензованої спеціальності СУРА може запроваджувати спеціалізації, перелік яких затверджується Вченою радою. Спеціалізації не підлягають затвердженню державними органами.

Для запровадження окремих спеціалізацій СУРА створює профільні освітні програми, назви яких (у випадку однієї освітньої програми за кожною спеціалізацією) співпадають із назвами спеціалізацій.

Освітня програма набуває статусу спеціалізації після її внесення до єдиної бази даних запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на кожному рівні вищої освіти, і яка формується НАЗЯВО.

Спеціалізація, яка має бути внесена до єдиної бази даних запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, але відсутня там на день вручення документа про освіту, зазначається як освітня програма.

Кожній спеціалізації відповідає окрема освітня програма, тому до складу однієї освітньої програми не можуть входити декілька спеціалізацій.

2.6. Структура освітньої програми:

- профіль освітньої програми;
- перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність;
- структурно-логічна схема ОП;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП.

2.7. Навчально-методичне забезпечення ОП:

- навчальний план;
- робочі програми навчальних дисциплін;
- навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін;
- програми практик;
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
- оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

3. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Університет може запроваджувати освітні програми в межах ліцензованих спеціальностей.

Відкриття освітньої програми відбувається за умови дотримання наступних етапів:

- I. ініціювання відкриття освітньої програми випусковою кафедрою чи декількох кафедр разом;
- II. обґрунтування доцільності запровадження освітньої програми та розробка проєкту її опису;
- III. погодження відкриття освітньої програми та проєкту її опису радою факультету;
- IV. затвердження її опису Вченою радою Університету.

Пропозиції щодо відкриття освітньої програми можуть подавати як випускова кафедра, так і окремі науково-педагогічні працівники, роботодавці, здобувачі вищої освіти за письмовим зверненням до завідувача випускової кафедри.

3.2. Алгоритм розробки освітньої програми:

I. Ініціювання відкриття освітньої програми випусковою кафедрою (або декількома кафедрами разом), формування робочої групи з розробки освітньої програми, визначення її керівника (відповідне рішення приймається на засіданні випускової кафедри).

Робоча група з розробки освітньої програми повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності.

Кваліфікація відповідно до спеціальності – кваліфікація особи, підтверджена документом про освіту чи науковий ступінь із відповідної спеціальності або підтверджена науковою, науково-педагогічною, педагогічною чи іншою професійною діяльністю за відповідною спеціальністю за не менш як сімома видами чи результатами, переліченими в п. 30 Ліцензійних умов.

II. Обґрунтування доцільності запровадження освітньої програми (формується робочою групою), що передбачає:

- визначення суспільної потреби щодо розроблення та запровадження нової ОП;
- аналіз результатів обговорення актуальності, цілей та змісту освітньої програми зі стейкхолдерами;

– урахування тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних програм;

– аналіз ресурсів усередині/зовні закладу вищої освіти, зокрема оцінку рівня забезпечення можливого освітнього процесу (відповідність кадрового потенціалу акредитаційним вимогам, наявність матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, баз практик, які планується залучати у процесі реалізації освітньої програми тощо);

– аналіз контингенту здобувачів вищої освіти за даною (або спорідненою) спеціальністю (в різних закладах вищої освіти) за останні три роки та формування прогнозованих показників кількості абітурієнтів на найближчі три роки на освітній програмі, що відкривається;

– визначення позитивних очікувань від реалізації освітньої програми та маркетингової стратегії щодо забезпечення прогнозованих показників її ефективності.

III. Формування профілю освітньої програми:

– визначення основних дисциплін/предметних областей, що формують основу освітньої програми;

– визначення та опис потенційних галузей, де випускники зможуть знайти місце роботи;

– визначення внеску програми для розвитку особистого та громадянського рівня культури;

– визначення ключових програмних компетентностей, їх розподіл на загальні та спеціальні компетентності;

– формулювання програмних результатів навчання відповідно до ключових програмних компетентностей.

IV. Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми (присвоїти ЄКТС кредити кожній одиниці освітньої програми, за умови, що одному семестру відповідає 30 ЄКТС-кредитів, а звичайному навчальному року – 60 ЄКТС кредитів. 1 ЄКТС-кредит відповідає 30 годинам загального навчального навантаження студента).

V. Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання.

VI. Розробка системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення.

VII. Перевірка збалансованості та реалістичності програми:

- перевірка, чи завершена програма збалансована, тобто чи прикладені зусилля вартують компетентностей, які мають бути досягнуті,
- перевірка, чи кредити присвоєні раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю освітню програму, вклавшись у визначений час.

3.3. Проект освітньої програми за місяць до затвердження Вченою радою СУРА оприлюднюється на вебсайті Університету з метою врахування пропозицій усіх зацікавлених сторін – науково-педагогічних працівників, роботодавців, здобувачів вищої освіти тощо. Свої зауваження, пропозиції, рекомендації зацікавлені особи (сторони) надають на випускову кафедру. Зауваження, пропозиції, рекомендації до проекту освітньої програми розглядаються робочою групою.

3.4. Після обговорення проекту опису освітньої програми, розгляду обґрунтування можливостей та доцільності її відкриття, а також опрацювання зауважень і пропозицій стейкхолдерів остаточний варіант опису освітньої програми розглядається на засіданні кафедри, узгоджується на раді факультету, до якого входить кафедра, студентською радою та затверджується Вченою радою СУРА.

За результатами розгляду освітньої програми Вчена рада Університету може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні. Позитивне рішення Вченої ради є підставою для введення освітньої програми в дію наказом ректора СУРА.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

4.1. За якість реалізації освітніх програм в межах певних спеціальностей несуть відповідальність: гаранті освітньої програми, групи забезпечення спеціальності, завідувачі кафедр, декани факультетів.

В цілому по Університету за реалізацію освітніх програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів відповідає проректор з навчальної роботи, третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня – проректор з наукової роботи СУРА.

4.2. *Гарант освітньої програми* – це визначений наказом ректора науково-педагогічний або науковий працівник, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми

спеціальністю, стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 10 років.

Цей працівник може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Кандидатура гаранта освітньої програми певної спеціальності відповідного рівня вищої освіти обирається серед членів групи забезпечення спеціальності та обговорюється на засіданні випускової кафедри, ухвалюються протоколом засідання кафедри і на підставі витягу з протоколу затверджується наказом ректора СУРА.

За відсутності відповідного наказу гарантом освітньої програми вважається керівник відповідної робочої групи з розробки освітньої програми.

4.3. Функції гаранта освітньої програми:

1) Здійснює аналіз відповідності освітньої програми стандарту та критеріям оцінювання якості ОП, перевіряє щорічно:

– дотримання в освітній програмі логічно взаємопов'язаної системи освітніх компонентів, які у сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та очікуваних результатів навчання за даною освітньою програмою;

– відсутність дублювання змісту різних освітніх компонентів;

– наявність в освітній програмі можливостей для формування індивідуальних освітніх траєкторій, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти освітніх компонентів у обсязі, передбаченому чинним законодавством;

– урахування вимог відповідного професійного стандарту (за наявності) в структурі та змісті освітньої програми;

– узгодженість структури освітньої програми та навчального плану із завданнями й особливостями дуальної форми здобуття освіти у разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за цією формою освіти;

– наявність в структурі освітньої програми можливостей для здобувачів вищої освіти взяти участь у національній та міжнародній академічній мобільності.

2) Вносить пропозиції щодо оновлення освітньої програми та навчального плану.

3) Організовує моніторинг та вдосконалення освітньої програми залежно від пропозицій стейкхолдерів, а також тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

4) Здійснює контроль і, у разі необхідності, вимагає від науковопедагогічних працівників оновлення робочих програм навчальних дисциплін.

5) Здійснює контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, вносить пропозиції щодо змін до кадрового складу працівників, які забезпечують виконання навчального плану з метою дотримання Ліцензійних умов та вимог освітньої програми.

6) Ініціює необхідні процедури щодо якісного, у відповідності до сучасних вимог, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітньої програми, зокрема щодо забезпеченості необхідними спеціальними приміщеннями (кабінетами, лабораторіями), обладнанням тощо; щодо їх покращення, оновлення.

7) Бере участь в організації та проведенні опитування стейкхолдерів.

8) Бере участь у підготовці та проходженні процедури акредитації освітньої програми (підготовка самоаналізу освітньої програми та інші дії, пов'язані із зовнішнім оцінюванням якості освіти за освітньою програмою). Функції, що покладаються на гаранта освітньої програми, виконуються в межах робочого часу другої половини робочого дня, що відмічається у індивідуальних планах працівників та затверджується рішенням відповідної кафедри.

4.4. Гарант освітньої програми, у разі наявності відповідних обґрунтувань, може ініціювати закриття освітньої програми.

4.5. У разі звільнення з роботи з різних причин або у разі неефективної (незадовільної) роботи гаранта освітньої програми, за поданням завідувача випускової кафедри призначається інший гарант, про що видається відповідний наказ.

4.6. **Група забезпечення спеціальності** – група науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких СУРА є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами, та які не входять (входили) до жодної групи забезпечення СУРА в поточному семестрі.

Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів та форм навчання з відповідної спеціальності.

Кандидатури керівника та членів групи забезпечення певної спеціальності обговорюються на засіданні випускової кафедри (кафедр), ухвалюються протоколом засідання кафедри (кафедр).

Склад групи забезпечення на підставі витягу з протоколу засідання випускової кафедри (кафедр) та службової записки завідувача кафедри затверджується наказом ректора СУРА.

Будь-які зміни до складу групи забезпечення спеціальності здійснюються на підставі службових записок завідувачів відповідних випускових кафедр, витягу з протоколу засідання кафедр і затверджуються наказом ректора СУРА.

4.7. Функції групи забезпечення:

- планування та організація освітнього процесу для успішної реалізації освітніх програм в межах спеціальності та виконання навчальних планів;
- організація підготовки навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та створення належних умов для успішного оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань за освітніми програмами спеціальності;
- попереднє обговорення робочих програм навчальних дисциплін;
- внесення пропозицій щодо започаткування нових освітніх програм в межах спеціальності або закриття діючих нерентабельних освітніх програм;
- участь у розробці нових освітніх програм в межах спеціальності;
- участь у підготовці та проходженні процедури акредитації освітніх програм спеціальності.

Функції, що покладаються на членів групи забезпечення спеціальності, виконуються в межах робочого часу другої половини робочого дня, що відмічається у індивідуальних планах працівників та затверджується рішенням відповідної кафедри.

Роботу членів групи забезпечення спеціальності організовує її керівник.

4.8. Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) у СУРА передбачає здійснення ряду процедур і заходів, у тому числі здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм.

Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм в процесі їх реалізації проводиться з метою визначення, чи є призначення кредитів, результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними,

реалістичними та адекватними, а також з метою удосконалення освітньої програми та її відповідності чинним нормативним актам.

4.9. Моніторинг освітньої програми здійснюється, як правило, гарантом освітньої програми спільно з кафедрою, на якій реалізується певна освітня програма. До здійснення моніторингу можуть долучатися інші науково-педагогічні працівники, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду освітніх програм є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами.

4.10. Моніторинг проводиться на рівнях:

- 1) викладач – кафедра – деканат – ректорат;
- 2) студент – група – курс – спеціальність – факультет;
- 3) навчальна дисципліна – освітня програма – освітній рівень.

Кафедра/гарант освітньої програми має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та повноту наданих відповідей.

4.11. Моніторинг також проводиться шляхом анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), аналізу досягнутих результатів, оцінювання освітньої програми на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо.

4.12. Опитування здобувачів вищої освіти проводиться з різних питань, наприклад:

- щодо зрозумілості логіки траєкторії підготовки;
- виявлення освітніх компонентів, для опанування яких відсутні попередньо сформовані компетенції;
- виявлення компонентів, що містять схожі за змістом модулі;
- наскільки цей освітній компонент стосується даної освітньої програми;
- наскільки потрібний даний компонент, чи допоміг він отримати відповідні компетенції, практичні та сучасні навички;
- чи усвідомлюють, які компетентності сформував цей компонент;
- як вони оцінюють ступінь вдосконалення себе як майбутнього фахівця після вивчення даного компонента;

- чи порадив би здобувач вищої освіти даний освітній компонент іншим здобувачам;
- щодо якості викладання окремим викладачем, зокрема про рівень володіння викладачем навчальним матеріалом;
- зрозумілість стилю та змісту викладання та використання новітніх методик;
- відкритість та доступність викладача до спілкування;
- об'єктивність, чесність та прозорість при оцінюванні викладачем знань студентів;
- щодо якості навчально-методичного забезпечення відповідного освітнього компонента, зокрема робочої програми та/або профілю навчальної дисципліни (силабусу) чи іншого документа, що розкриває зміст компонента;
- оцінюється задоволеність здобувачів вищої освіти умовами, процесом і результатами навчання;
- визначається ступінь залучення здобувачів вищої освіти до формування та оновлення даної освітньої програми, в т.ч. при визначенні компетентностей та формулюванні результатів навчання.

4.13. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до ректорату.

Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується шкала:

- висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів;
- неналежна якість – освітня програма має серйозні недоліки.

4.14. **Перегляд, оновлення або модернізація освітніх програм** відбувається за результатами їхнього моніторингу. Таким чином здійснюється оновлення або модернізація освітніх програм. Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової освітньої програми або перегляду діючої.

4.15. Перегляд, оновлення або модернізація освітніх програм відбувається також за результатами самоаналізу та за підсумками акредитації.

Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формулюються як у результаті зворотного зв'язку із науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти, випускниками і роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства.

4.16. Будь-які зміни до освітньої програми проходять аналогічні етапи, як і проект освітньої програми (робоча група – кафедра – факультет – студрада – Вчена рада СУРА).

4.17. На підставі відповідної освітньої програми за кожною спеціальністю розробляється навчальний план, який визначає:

- перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС,
- послідовність вивчення дисциплін, – форми проведення навчальних занять та їх обсяг,
- графік навчального процесу,
- форми поточного і підсумкового контролю.

На основі навчального плану у визначеному СУРА порядку розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани студентів, що мають містити, у тому числі, обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни.

4.18. При нерентабельності освітньої програми може здійснюватись її закриття. **Закриття освітньої програми** здійснюється:

- з ініціативи гаранта освітньої програми/групи забезпечення/завідувача кафедри/ декана факультету (що оформляється службовою запискою) або Вченої ради СУРА;
- у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за освітньою програмою впродовж 2 років;
- якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки визнано низьку якість освіти за даною освітньою програмою;
- у разі докорінної модернізації (переформатування) освітньої програми, зокрема шляхом об'єднання або роз'єднання діючих в Університеті освітніх програм;

У разі прийняття рішення про закриття освітньої програми припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання за цією освітньою програмою. Здобувачі вищої освіти, що вже навчаються за даною освітньою програмою, завершують навчання за цією освітньою програмою.

Рішення про закриття освітньої програми приймає Вчена рада СУРА. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році навчання) освітня програма вилучається з переліку освітніх програм, що реалізуються у СУРА.

Перелік документів, необхідних для закриття освітньої програми, що подаються на засідання Вченої ради СУРА:

- копія затвердженої освітньої програми;
- витяг з протоколу засідання ради факультету, випускової кафедри;
- аналітичний звіт за результатами моніторингу освітньої програми з обґрунтуваннями необхідності закриття освітньої програми.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

4. Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

5.2. Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему

та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям.

7. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання.

9. Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

5.3. Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті СУРА.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

4. Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

5.4. Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

3. Забезпечено поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

5.5. Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів

контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

4. Визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми.

5.6. Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

3. До організації та реалізації освітнього процесу залучаються роботодавці.

4. До аудиторних занять залучаються професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців.

5. Забезпечується сприяння професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

6. Стимулюється розвиток викладацької майстерності.

5.7. Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

2. Забезпечується безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси.

4. Забезпечується освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

5. Створено достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою.

6. Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

5.8. Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Забезпечується послідовне дотримання визначених в Університеті процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

5. Забезпечується вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті, що забезпечує реалізацію освітньої програми, сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

5.9. Критерій 9. Прозорість та публічність. Цей критерій застосовується з урахуванням вимог та обмежень щодо оприлюднення інформації з обмеженим доступом, встановлених законодавством.

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

2. Не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї відповідний проєкт оприлюднюється на офіційному вебсайті Університету із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

3. Своєчасно на офіційному вебсайті Університету оприлюднюється точна та достовірна інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

5.10. Критерій 10. Навчання через дослідження. Цей критерій застосовується під час моніторингу та перегляду освітніх програм третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників.

3. У межах освітньо-наукової програми організаційно та матеріально забезпечуються можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

4. Забезпечуються можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

5. Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

6. Забезпечується дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Відомості про освітні програми розміщуються на сайті СУРА в розділі «Навчання» – «Якість навчання» – «Освітні програми».

Відповідальними за формування і зберігання паперових та електронних версій освітньої програми, за повноту і своєчасність розміщення інформації про освітню програму на сайті Університету є її гарант, завідувач кафедри, декан факультету.

Це положення затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора.

Зміни та доповнення до Положення затверджуються Вченою радою Університету.

Окремі його складові можуть бути розширені або уточнені окремими нормативними актами Університету.

СХВАЛЕНО

Навчально-методичною радою СУРА

Протокол від 04.02.2021 № 02-2020/2021